

Naturvärdering detaljplaneområde nära Trångsunds station

3 november 2020

CONEC KONSULTERANDE
EKOLOGER

Sammanfattning

Området som ska undersökas ligger strax intill Trångsunds pendeltågsstation och består av villatomter som ska ändras till flerbostadsbebyggelse. En naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 på detaljnivå.

Undersökningsområdet består av gamla villatomter med relativt stor tomtarea, där ett av husen finns kvar. Den ursprungliga naturen är typisk för mellansverige med berg i dagen som omges av morän, men idag är naturen påverkad på flera sätt. Sprängning har skett där en del av berget tagits bort och delar har belagts med krossten. Inslaget av trädgårdsväxter är högt. De flesta träden i området är relativt unga förutom på gårdsplanen vid det kvarvarande huset. Utredningsområdet är omväxlande med olika karaktär på olika ställen.

En ek med en rödlistad art har hittats, ekticka NT (nära hotad), se figur 8. Detta träd har getts ett visst naturvärde (lägsta kategorin av naturvärden). Ytterligare några av träden (tallar, ekar och hästkastanj) är bevaransvärda (även om det ekologiska värdet inte är så högt) p.g.a. av sin storlek. Själva tomtområdet har inte getts något naturvärde.

Fyra huskroppar kommer att byggas och en innergård skapas mellan träden. Det är bara på innergården som en del natur eventuellt kan sparas. Ingen av de större träden står i detta område, och inte heller eken med ekticka. Påverkan på naturen är stor, men naturvärdena i området är inte höga.

All hårdgöring av naturmark (hus och tillfartsvägar) innebär att naturvärden försvinner, men en del åtgärder kan minska påverkan.

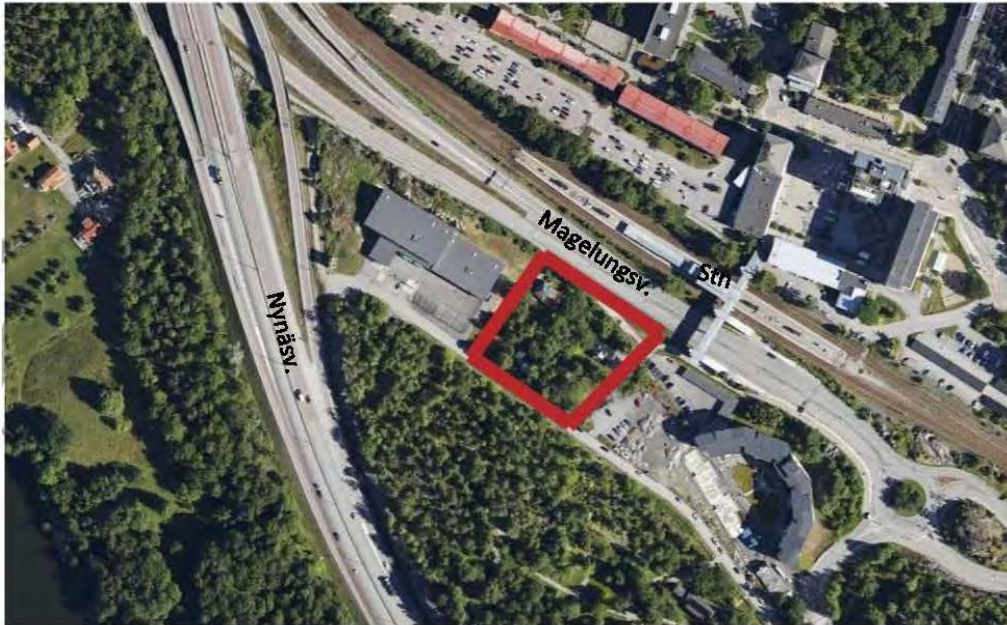
- Man kan se över möjligheterna att bevara några unga sälgar på innergården.
- Träd som avverkas kan läggas i en så kallad faunadepå.
- Vegetationsklädda hustak kan vara värdefullt för den biologiska mångfalden om t.ex. sedum med rik nektar planteras.
- Om det är möjligt bör överskottsvatten samlas upp i dammar eller våtmarker.

Innehåll

1. Bakgrund	4
2. Metod	4
a. Osäkerheter	4
3. Artportalen	5
4. Intryck under fältbesök.....	5
5. Sammanfattning naturvärden	9
6. Påverkan vid bebyggelse	10
7. Möjlighet till skadebegränsade åtgärder	10
8. Referenslista	11

1. Bakgrund

Området som ska undersökas ligger strax intill Trångsunds pendeltågsstation, se figur 1, och består av villatomter som ska ändras till flerbostadsbebyggelse.

Figur 1. Översiktskarta över förslaget till utbyggnadsområde. Figuren är hämtad från Huddinge (2019).

Ovanstående område är under detaljplanering för att skapa tätare bebyggelse i Trångsunds centrum i direkt anslutning till kollektivtrafik och service. HSB äger intilliggande fastigheter och planerar nu att komplettera sina två fastigheter med ett förvärv av mellanliggande mark. Planområdet kan inrymma cirka 100 bostäder och det befintliga regionala cykelstråket.

Området är inte utpekad som ekologiskt känsligt och ingår inte i något regionaltrönstråk. Denna utredning om de lokala naturvärdena önskades dock, bl.a. för att se om det är möjligt att spara ekologiskt värdefulla träd i den kommande bebyggelsen.

2. Metod

Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 på detaljnivå. Även naturvärdesklass 4 och naturvärdeselement har urskiljts. Fältarbetet utfördes under april månad 2019. Inventering och rapportarbete har utförts av Sonia Wallentinus. Vidare har en sökning gjorts i Artportalen (2019).

a. Osäkerheter

Ekologiska undersökningar är alltid osäkra p.g.a. flera faktorer. Årstiden spelar roll, denna undersökning är gjord tidigt i april då inte alla arter har kommit eller vuxit upp. Många arter är små eller omöjliga att "se" utan särskilda undersökningar, t.ex. insekter och fladdermöss. För att kompensera för sådana faktorer gör man en bedömning av biotopens förutsättningar som habitat för olika arter. Orörd skog eller väl betade hagmarker är t.ex. biotoper som är viktiga habitat för många arter och ställen och som därför bör undersökas

extra noga. Om andelen död ved och hålträd är stor kan det finnas sällsynta insekter eller fladdermöss. Närhet till vatten är också en positiv egenskap. Om det är ett stort grönområde är också förutsättningen att hitta fler och mer sällsynta arter större. Närheten till andra grönområden är också en positiv faktor.

3. Artportalen

En sökning i Artportalen har gjorts i februari 2019. I Artportalen kan naturintresserade rapportera in vilka växter och djur de observerat i ett område. Det är alltså lite slumpmässigt vad som finns rapporterat för alla områden som inte inventerats, men det kan ibland ge intressant information. Vanligast är att fåglar och ovanliga växter rapporteras, medan det är ovanligare att t.ex. insekter blir rapporterade. Vissa arter som t.ex. berguv är dessutom skyddade av sekretess, någon förekomst av sekretesskyddade arter i området är dock inte troligt.

Från själva undersökningsområdet har rapporterats provinsros *Rosa gallica* (troligen ett ympunderlag till en odlad ros) och nejlika (obestämt till art). Inga av dessa arter indikerar något högre naturvärde. Av rödlistade arter har gröngöling, tornseglare, silltrut, duvhök, mindre hackspett, bivråk och kösa rapporterats från närområdet. Alla är fåglar förutom den sista som är ett gräs som framförallt återfinns på åkrar. Ingen av ovanstående fåglar bedöms häcka på tomterna. För gröngöling, duvhök, mindre hackspett och bivråk är området för litet och stört. Inga lämpliga häckningsmöjligheter finns för tornseglare eller silltrut.

4. Intryck under fältbesök

Undersökningsområdet består av gamla villatomter med relativt stor tomtarea, där ett av husen finns kvar. Den ursprungliga naturen är typisk för mellansverige med berg i dagen som omges av morän, men idag är naturen påverkad på flera sätt. Sprängning har skett där en del av berget tagits bort och delar har belagts med krossten. Inslaget av trädgårdsväxter är högt. De flesta träden i området är relativt unga, förutom på gårdsplanen vid det kvarvarande huset. Tomterna är omväxlande med olika karaktär på olika ställen.

Huset omges av en gräsmatta med några bord på södra sidan. På sidan mot Magelungsvägen och Trångsunds station står några björkar och en ek, se figur 2.

Figur 2. Foto längs med Magelungsvägen och mot Trångsunds station.

På andra sidan om huset finns fler ekar och några relativt stora tallar. Här finns också en skadad ek med en ekticka, se figur 3. Ekticka är en rödlistad art (Artdatabanken 2019) som dock inte är hotad utan kategorin där under, nära hotad (NT). Arten är en svamp som lever som parasit på äldre ekar. Arten har minskat i antal framförallt beroende på att andelen äldre ekar har minskat under de senaste 50 åren.

Figur 3. Ek med ekticka.

En hästkastanj, några fina tallar samt två stora alar står också i detta område. Alarna visar att det måste ha varit blötare här tidigare.

Figur 4. Mot Dalarövägen finns en mångstammig sälg. På andra sidan muren ligger Tacksägelsekyrkans kyrkogård.

Det finns en blandning av olika trädslag i utredningsområdet med en grupp yngre tallar, en del granar, flera aspar och ganska gott om sälg. Det finns flera döda träd, ris och grenar som ligger på marken. Men ”skogen” har ingen lång kontinuitet.

Figur 5. Utsikt mot Shurgards lagerlokal. Marken är starkt påverkad i detta område.

Mot Shurgard är marken starkt påverkad med krossten som ligger på marken, en sänka med gräs och närmast Shurgard en uppbyggd jordvall.

Figur 6. En liten bergkulle finns i området där vegetationen är mer naturlig. I fronten en björk som troligen fått toppen kapad vid något tillfälle och därför utvecklat kandelaberform.

I mitten av utredningsområdet sticker berget upp i dagen och här hittar man lite mer naturlig flora, som dock har ett stort inslag av trädgårdsväxter. Här växer arter naturliga för mellansverige som t.ex. blåbär, vitsippa, gökärt, smultron, johannesört (obestämd), fibbla (obestämd), stensöta, träjon, stormåra, ärenpris, nejlikrot och kruståtel tillsammans med vintergröna, bergenia, fetbladsväxt (obestämd), krokus, snödroppar och skuggnäva.

Figur 7. En av de lite mer välutvecklade tallarna till vänster. I bakgrunden syns bostadsområdena bortom Trångsunds station. Sprängt område i förgrunden.

En stor del av berget är dock bortsprängt och utan vegetation. Två trädgårdsmurar finns i området, uppförd av både sten och betong.

Andra arter som hittats i området är tussilago och madrör, men här finns också odlade arter som Syren, Berberis och Rhododendron.

Under besöket sjöng koltrast och rödhake.

5. Sammanfattning naturvärden

En ek med en rödlistad art har hittats, ekticka NT (nära hotad), se figur 3. Detta träd har getts ett visst naturvärde (lägsta kategorin av naturvärden). Ytterligare några av träderna är bevaransvärda (även om det ekologiska värdet inte är så högt) p.g.a. av sin storlek. Det är några ekar och en hästkastanj som står söder om huset samt några av tallarna. Inga ovanliga arter har hittats, förutom ekticka. Det finns inget som heller tyder att sådana ska finnas i området.

Utredningsområdet är påverkat både genom ingrepp och att flera trädgårdsarter växer i området. Själva tomtområdet har därför inte getts något naturvärde.

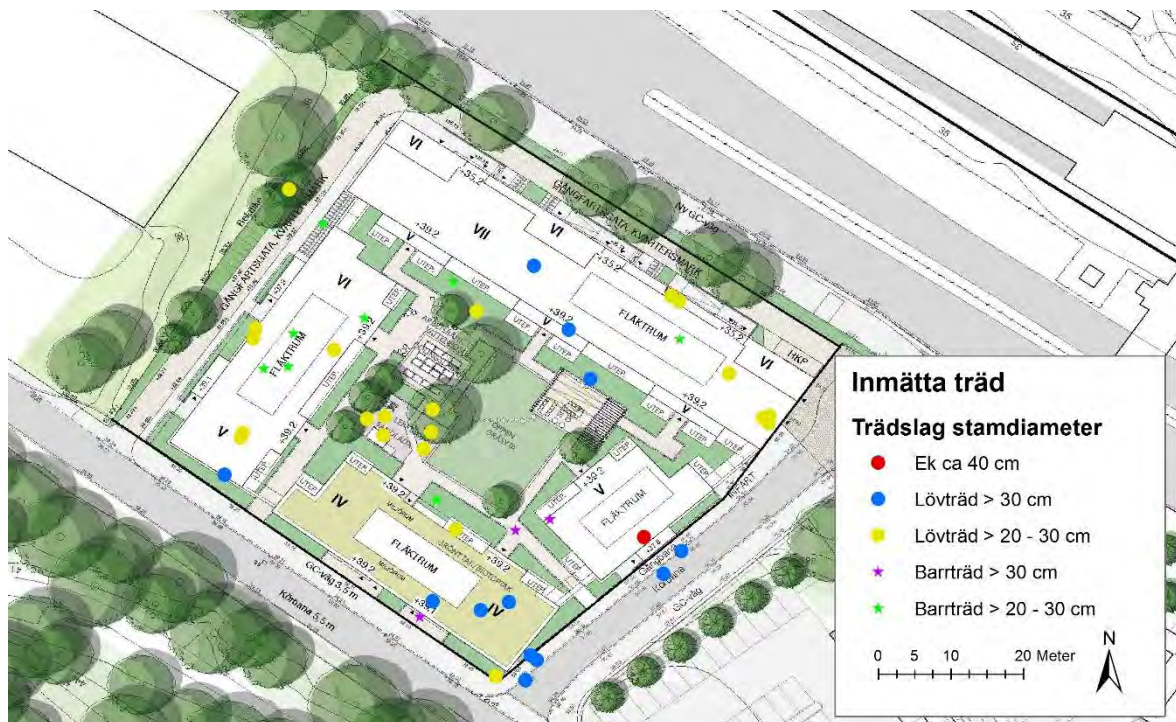
Tomterna ansluter till kyrkogårdens naturområde. Detta grönområde avgränsas i sin tur västerut av Nynäsvägen, men där en viss grönstruktur finns längs Magelungens strand. Åt andra hållet ligger Magelungsvägen och ett spårområde kring Trångsunds station. Bortom spårområdet finns ett bostadsområde. Utredningsområdet är omgiven av en lagerlokal på den ena sidan och en parkeringsplats på den andra. Spridningssambandet med andra grönområden saknas alltså i stort sett.

Figur 8. Inmätta träd. Trädet med ekticka är den röda pricken.

6. Påverkan vid bebyggelse

I nedanstående figur 9, har förslaget till detaljplan lagts som underlag till trädinmätningen för att få en uppfattning av hur trädskiktet påverkas.

Figur 9. Inmätta träd (ungefärligt läge) på planförslaget (daterat 2020/20). Trädet med ekticka är den röda pricken.

Fyra huskroppar kommer att byggas och en innergård skapas mellan träden. Som synes är det bara i innergården en del av träden eventuellt kan sparas. Så inget av de träd som har kallats bevaransvärda, eller eken med ett visst naturvärde kan sparas.

Påverkan på naturen är alltså stor, men naturvärdena i området är inte höga.

7. Möjlighet till skadebegränsade åtgärder

All hårdgöring av naturmark (hus och tillfartsvägar) innebär att naturvärden försvinner, men en del åtgärder kan minska påverkan.

Man kan se över möjligheterna att bevara några unga sälgar på innergården. Sälgen är ett ekologiskt viktigt trädslag, särskilt under våren då hanhängena bjuder de tidigaste insekterna på föda. Träden kan på ganska kort tid utvecklas till värdefulla. Det kan även finnas möjligheter att ta vara på något av de trädgårdsinslag som finns inom utredningsområdet. Detta kan både minna om platsen som den såg ut före exploateringen och innebära en resurshushållning.

Träd som avverkas kan läggas i en så kallad faunadepå. Det kan åtminstone finnas utrymme för något/några träd som kan bli vackra naturelement på innergården. Här finns möjligheter att ta vara på en del av de större träden som måste tas ned, framförallt lövträden ek, björk, sälk och hästkastanj. Finns det möjligheter att lägga de större stammarna i en faunadepå på andra håll i kommunen är det också bra. Ett stort antal hotade arter är beroende av död ved av

olika trädslag och i olika nedbrytningsfaser. Detta måste dock ske på ett sätt så att det blir säkert för de boende. Helst ska man lägga träden i ett ganska soligt läge och på sina ställen gärna i högar. Då skapas mikromiljöer i högen med varierande sol och fuktighet och olika nedbrytningsfaser i veden som gynnar olika svampar, mossor, lavar och småkryp vilket i sin tur gynnar fågellivet. Det är också viktigt att det vid en faunadepå finns en informationsskylt så att allmänheten förstår syftet med faunadepån och inte börjar slänga skräp eller hämta ved där.

Om det finns möjligheter kan själva byggnaderna utformas så att t.ex. silltrut och tornseglare kan häcka. Silltruten behöver platta tak (men kan orsaka sanitär olägenhet), medan för tornseglare kan särskilda holkar sättas upp på husväggarna.

Andra viktiga åtgärder är lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD. Exempel på LOD för parkeringsytor är att använda genomsläpplig beläggning, rasterytor och/eller angränsande infiltrationsstråk. Vegetationsklädda hustak minskar avrinningen med i genomsnitt 50 %, jämfört med vanliga tak. Vegetationsklädda hustak kan även vara värdefullt för den biologiska mångfalden om t.ex. *Sedum* med rik nektarproduktion planteras.

Om det är möjligt bör överskottsvatten samlas upp i dammar eller våtmarker. Småvatten gynnar inte bara vattendjur och vattenväxter utan också t.ex. fågellivet med dricksvatten och insektsföda. Dammar som utformas med grunda och djupare partier, och kantas av inhemska våtmarksväxter kan dessutom få en reningseffekt. Dammar bör planeras med hänsyn till de lokala förhållandena beträffande vattentillgång, solinstrålning m.m. för att bli så gynnsamma som möjligt för biologisk mångfald. Det är dock möjligt att utrymmet är för litet i denna detaljplan. Om så är fallet kan kanske en uppsamlingsdamm eller infiltrationsyta anordnas utanför tomterna.

8. Referenslista

Artdatabanken. 2019. <http://artfakta.artdatabanken.se/> SLU. Sveriges Lantbruksuniversitet.

Artportalen. 2019. <http://www.artportalen.se/> Sökning under mars 2019. Artdatabanken och Naturvårdsverket.

Huddinge kommun. 2019. *Detaljplan för fastigheten Sändaren 2 m.fl. i Trångsund – beslut om planuppdrag*. Tjänsteutlåtande 20190122.

Semren. Månsson. 2019. *Förslag till detaljplan*. 20190221.